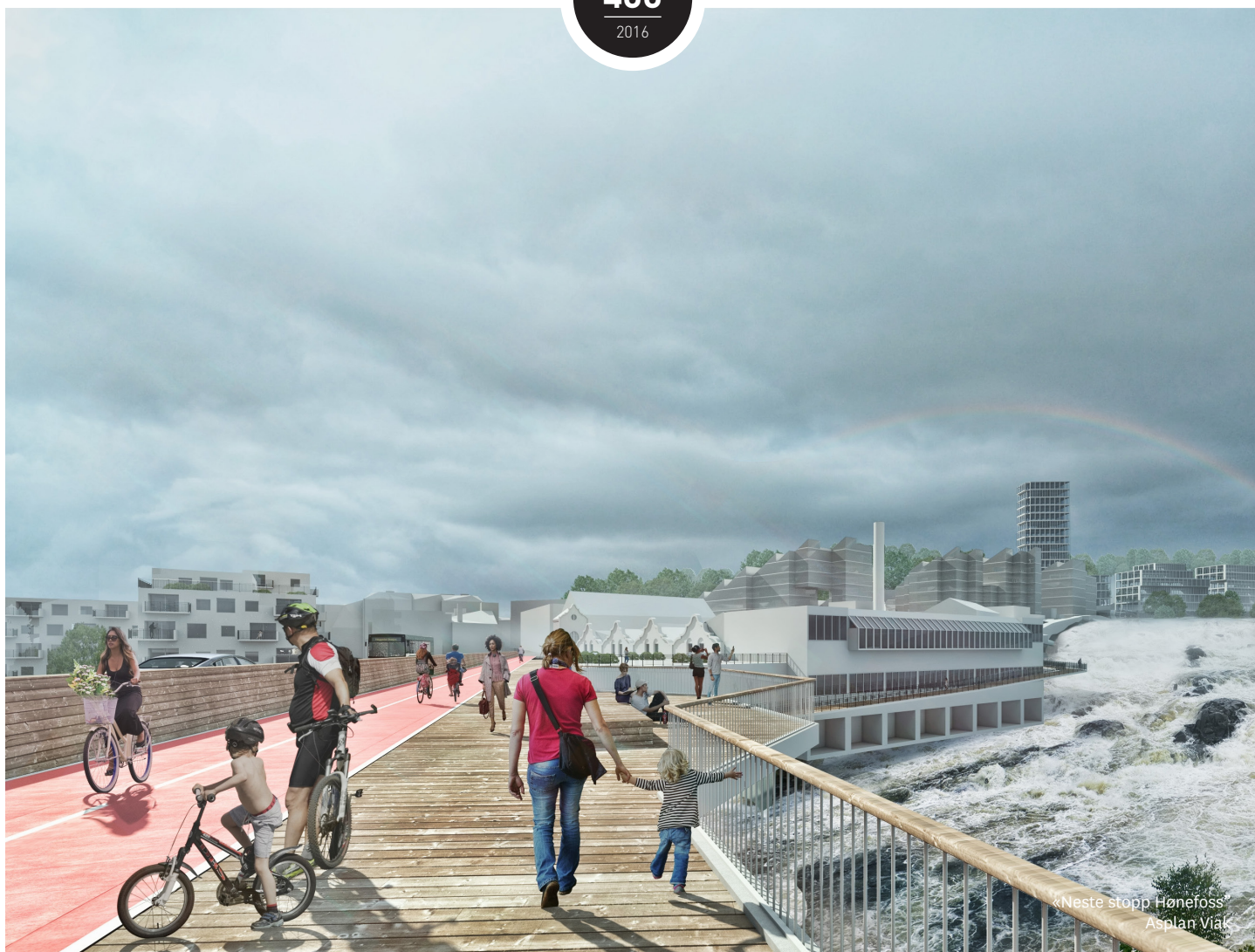

NORSKE ARKITEKTKONKURRANSER

Utgitt av Norske arkitekters landsforbund på oppdrag av Ringerike kommune

NR.
466
2016

Parallelloppdrag

«FREMTEBILDER FOR HØNEFOSS»

Norske arkitekters
landsforbund

PRIS KR 79,-

FREMSTIDSBILDER FOR HØNEFOSS

Ringeriksbanen skal bygges – og er planlagt ferdigstilt i 2024. Dette åpner fantastiske muligheter for Hønefoss dersom hele byen møter utfordringene på en offensiv måte.

Dette heftet er utarbeidet av en vurderingskomite som har gått gjennom arkitektenes forslag og laget en anbefaling til kommunen. Hovedvekten er lagt på anbefalingene og ikke på å presentere arkitektgruppens forslag. Vi ber dere studere disse nærmere for å kunne høste fra det rike tilfanget av ideer som de rommer, på nettsiden www.ringvirkninger.com

Komiteen er satt sammen av fagfolk fra Jernbaneverket, Vegvesenet, fylkeskommunen, Norske arkitekters landsforbund (NAL), Norske landskapsarkitekter (NLA), kommunens ledelse og planleggere, samt flere representanter for næringslivet.

Vi håper resultatet av denne prosessen vil virke inspirerende på kommunen, næringslivet og innbyggerne og bidra til å skape et fremtidsrettet, konkurransedyktig og bærekraftig bysamfunn hvor folk får tid og overskudd til hverandre.

Vurderingskomiteen
Hønefoss, 22. juni 2016

Gunn Edvardsen
Kommunalsjef samfunn,
Ringerike kommune

Lars Lindstøl
Planlegger, Ringerike kommune

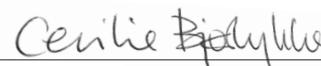
Øystein Bull-Hansen
Norske arkitekters landsforbund

Gro Ryghseter Solberg
Samferdselssjef
Buskerud Fylkeskommune

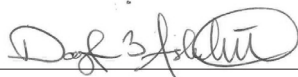
Anders Hagerup
Seksjonsleder, Statens vegvesen

Cecilie Bjørlykke
Rådgiver, Jernbaneverket

Simen Gylseth
Landskapsarkitekt MNL
Bjørbekk & Lindheim

Dagfinn Aslaksrud
Eiendomsservice Ringerike AS

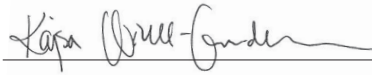
Haakon Tronrud
Konsernsjef, Tronrud Gruppen

Børre Kongsmo
Sentrumshandelen

Terje Dahlen
Utviklingsdirektør, AKA AS

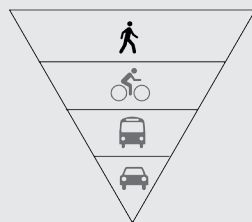

Kaja Wiull-Gundersen
Arealplanlegger, Jernbaneverket

BAKGRUNN

Ringeriksbanen reduserer reisetiden til Oslo til ca. en halv time. Dette gjør at Hønefoss blir en mer integrert del av Osloregionens bo- og arbeidsmarked og får tilgang på Oslos mange handels- og kulturtilbud. Den nye konkurransesituasjonen kan gjøre Hønefoss til en soveby, eller en selvstendig og vital by i Osloregionen. I så fall må Hønefoss ha et konkurransedyktig næringsliv og bykvaliteter som står tydelig frem.

En av hovedutfordringene for å kunne håndtere ønsket vekst i Hønefoss er å videreutvikle jernbanestasjonen slik at den kan fylle sin rolle som endestasjon for Ringeriksbanen. I tillegg må det utvikles et godt transportsystem som både betjener stasjonen og sentrum og prioriterer gående, syklende og kollektivreisende foran bilen.

For å få tegnet et godt bilde av mulighetene, har kommunen, i samråd med Norske arkitekters landsforbund (NAL), bedt tre arkitektgrupper med bred kompetanse om å tegne hvert sitt fremtidsbilde av byen med noe ulik innfallsvinkel. Forslagene viser hvilken retning byen kan utvikle seg i, og gir et rikt tilfang av ideer som kan brukes i videre byutvikling.

TEAM

UTVALGTE TEAM

TEAM 1

Asplan Viak
Oppdragsleder: Hanne Jonassen

TEAM 2

DRMA / EVERYDAY / RAMBØLL /
Papirbredden Innovasjon
Oppdragsleder: Petter Grimm

TEAM 3

Dyrvik / JAJA / Hjellnes Consult
Oppdragsleder: Espen Krogstad

KOMITE

VURDERINGSSKOMITÉ

De tre forslagene er diskutert og gjennomgått av en vurderingskomité med følgende sammensetning:

Gunn Edvardsen

Kommunalsjef samfunn, Ringerike kommune

Lars Lindstøl

Planlegger, Ringerike kommune

Øystein Bull-Hansen

Norske arkitekters landsforbund

Gro Ryghseter Solberg

Samferdselssjef, Buskerud Fylkeskommune

Anders Hagerup

Seksjonsleder, Statens vegvesen

Cecilie Bjørlykke

Rådgiver, Jernbaneverket

Kajsa Wiull-Gundersen

Arealplanlegger, Jernbaneverket

Simen Gylseth

Landskapsarkitekt MNLA, Bjørbekk & Lindheim

Dagfinn Aslaksrud

Eiendomsservice Ringerike AS

Haakon Tronrud

Konsernsjef, Tronrud Gruppen

Børre Kongsmo

Sentrumshandelen

Terje Dahlen

Utviklingsdirektør, AKA AS

Sekretær for vurderingskomiteen: Perann Sylvia Stokke fra Norske arkitekters landsforbund (NAL)

KORT OM
PARALLELLOPPDRAGET

Parallelloppdraget som form skiller seg fra det man vanligvis omtaler som arkitektkonkurranser. Parallelloppdraget er en åpen prosess der flere utvalgte team belyser en oppgavestilling, men der ingen kåres som vinner eller loves noe etterfølgende oppdrag. Materialet som teamene leverer blir grundig vurdert av en vurderingskomité. Deretter gir komiteen sine anbefalinger til oppdragsgiver om hvordan forslagene fra teamene best kan anvendes i det videre arbeidet med prosjektet.

Bakgrunnen for å gjennomføre dette som et parallelloppdrag var at Ringerike kommune ønsket en åpen prosess med en bred faglig diskusjon. For kommunen var det viktig å sikre at de utvalgte teamene kunne dele erfaringer underveis og få innspill både fra innbyggere og andre aktører. Videre var det et ønske at prosessen frem mot ferdige forslag kunne påvirkes underveis for å sikre at man til slutt satt igjen med ulike forslag, som samlet kunne utgjøre et bredt og solid beslutningsgrunnlag for det videre arbeidet med utviklingen av Hønefoss.

I parallelloppdraget deltok tre inviterte team som ble valgt ut av Ringerike kommune etter en forutgående åpen anbudskonkurranse med 19 tilbydere. De tre utvalgte teamene har alle blitt likt honorert med NOK 500.000. I perioden fra februar til april 2016 ble det avholdt oppstartseminar, et midtveismøte og et avsluttende møte. Oppstartseminar og det avsluttende møtet med arkitektgruppene presentasjoner var åpne for publikum. Evalueringsrapporten ble offentliggjort juni 2016.

Arkitektgruppene og deres oppgaver:

Alle tre arkitektteam har utviklet helhetlige løsninger, men de har også fått egne fordypningstema.

- Asplan Viak as har hatt et særlig øye for grønn mobilitet og kollektivknutepunkt.
- DRMA as i samarbeid med Rambøll as og Everyday as har sett spesielt på elv, byliv og byfunksjoner.
- Dyrvik arkitekter as i samarbeid med JAJA architects as og Hjeltnes consult as har sett spesielt på bystruktur og fortettingspotensialet, bevaring etc.

Parallelloppdraget er gjennomført med bistand fra Norske arkitekters landsforbund.

Norske arkitekters
landsforbund

RINGERIKE
KOMMUNE

RAMMER FOR VIDERE PLANLEGGING AV HØNEFOSS

Ringeriksbanen reduserer reisetiden til Oslo til ca. en halv time. Dette gjør at Hønefoss blir en mer integrert del av Osloregionens bo- og arbeidsmarked og får tilgang på Oslos mange handels- og kulturtilbud. Den nye konkurransesituasjonen kan gjøre Hønefoss til en soveby, eller en selvstendig og vital by i Osloregionen. I så fall må Hønefoss ha et næringsliv og kvaliteter som gir byen en tydelig identitet.

Gjennom nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging har staten lagt klare rammer for utviklingen av Hønefoss.

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging
Vedtatt ved kongelig resolusjon 12. juni 2015

- Kommunen skal ha en aktiv og helhetlig sentrums-politikk som skaper et godt og levende bymiljø.
- Det skal legges aktivt til rette for etablering av boliger, arbeidsplasser, handel, service og sosiale møteplasser i sentrum.
- Det er ønskelig med et forpliktende samarbeid mellom kommunen og privat næringsliv.
- Arkitektur, kulturminner, landskapsverdier, vann og grønne elementer skal tas aktivt i bruk som ressurser i sentrumsutviklingen.

Når det gjelder transport kreves det at:

- I "Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging" står det at transportveksten i storbyområdene skal tas med kollektivtransport, sykkel og gange.
- Kommunene sikrer høy arealutnyttelse rundt kollektivknutepunkt og tilrettelegge for økt bruk av sykkel og gange i dagliglivet.
- Potensialet for fortetting og transformasjon utnyttes før nye utbyggingsområder tas i bruk.

Klimagassutslippene skal reduseres:

- Gjennom energiomlegging og energieffektivisering
- Gjennom planlegging og riktig lokalisering av næringsvirksomhet, boliger, infrastruktur og tjenester.
- Gjennom stimulering til bruk av miljøvennlige transportmidler.

Det er videre besluttet at jernbanestasjonen skal utvikles der den ligger i dag for å betjene intercitytogene inn mot Oslo. Jernbaneverket jobber med løsninger slik at denne stasjonen også kan betjene Bergensbanen, men det kan være at det må etableres en ny stasjon som skal betjene Bergensbanen.

Det er bestemt at det skal utarbeides en regional areal- og transportplan for Ringeriksregionen. Denne vil gi prinsipper og føringer for utvikling i hele Ringeriksregionen.

Den vedtatte kommuneplanen for Ringerike legger blant annet vekt på at:

- Kommunen skal vokse med ti tusen innbyggere fram mot 2030.
- Kommunen skal være et forbilde når det gjelder rett lokalisering.
- Tjenester skal lokaliseres i områder hvor det ønskes utvikling.
- Arealbruk og transport sees i sammenheng for å redusere transportbehovet.
- Lokalisering av handel og annen næringsvirksomhet skal ta utgangspunkt i ABC prinsippet – "rett virksomhet på rett sted".

Steder med mange mennesker

- Kontor
- rådhus
- Butikker
- Skoler
- Barnehager
- boliger
- ol

A

Steder med mye gods og få mennesker

- Lager/ spedisjon
- Industriproduksjon
- Transportkrevende byggevarer
- ol

B

C

EVALUERINGSKOMITEENS ANBEFALINGER

Evalueringskomiteen har, på bakgrunn av en grundig vurdering av de tre forslagene samt diskusjoner underveis, kommet frem til noen klare anbefalinger til kommunen. Anbefalingene, sammen med forslagene til veien videre, må ansees som evalueringskomiteens konklusjon.

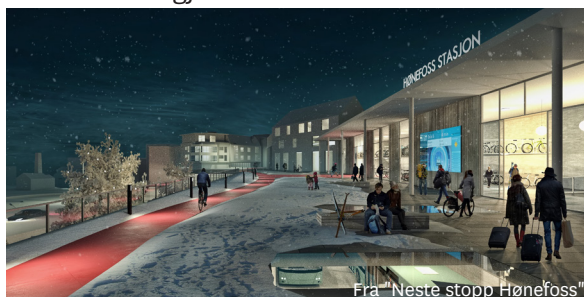
1. **Knytt jernbanestasjonen best mulig til sentrum og sikre god tilgjengelighet**
2. **Sats på sykkelbyen Hønefoss**
3. **Lag sammenhengende strøkgater hvor gående er prioritert**
4. **Prioriter bussene og avlast sentrum for biltrafikk**
5. **Fortett og gi bygg, gater og plasser en bymessig utforming i et utvidet sentrumsområde**
6. **Bruk kulturminner aktivt i byutviklingen**
7. **Flett elvelandskapet og sentrum sammen**
8. **Gjør sentrum til et attraktivt sted å leve for alle befolkningsgrupper**
9. **Sentrum må bli et attraktivt næringsområde**
10. **Det offentlige må legge sine funksjoner i sentrum og legge opp til utstrakt sambruk**
11. **Supplér elektrisitet og fornybar fjernvarme med bygningsintegreerte energisystemer**
12. **Bruk vannhåndtering og overvann til å berike bymiljøet**

UTDYPING AV EVALUERINGSKOMITEENS ANBEFALINGER

1. KNYTT JERNBANESTASJONEN BEST MULIG TIL SENTRUM OG SIKRE GOD TILGJENGELIGHET

Det utvikles et transportsystem som sikrer sømløse overganger buss/tog, som er dimensjonert for befolkningsvekst og økt transporttetter, og sikrer god fremkommelighet for kollektivtransport.

Grepet med å øke jernbanestasjonens tilgjengelighet i forslaget "Neste stopp Hønefoss" videreutvikles av Jernbaneverket og gjennom Ringerike kommunes områdeplan for Hønefoss sentrum. Man må snarest mulig finne den optimale plasseringen og arealbehovet til stasjonen slik at ønsket utvikling i området kan gjennomføres.

2. SATS PÅ SYKKELBYEN HØNEFOSS

I arkitektgruppens fremtidsbilder har det kommet frem at Hønefoss kan bli ideell for sykkel og gange. Avstandene er korte og det er mulig å etablere vakre og effektive forbindelser som både knytter boligområder, næringsområder og naturkvaliteter til sentrum.

Det etableres en helhetlig plan for fremtidig sykkelvei og turveinett i Hønefoss sentrum, som en del av arbeidet med områderegulering for Hønefoss sentrum. Den må definere traseer, systemskifter og standard. Gode ideer og forslag kan hentes fra alle de tre parallelloppdragene.

Det etableres gode og attraktive sykkelparkeringer ved sentrale knutepunkter. Hovedsykkelveiene legges som atskilte sykkelbaner langs sentrale gater og gjennom parkområder.

Gang/sykkelforbindelsene på tvers av Kongens gate og ned mot elva forsterkes og gang/sykkelforbindelsene langs elvebreddene utvikles videre fra Sjongslunden til jernbanestasjonen. Det legges til rette for etablering av flere nye gang- og sykkelbruere over elvelandskapet for å få mer

effektive gangveiforbindelser på kryss og tvers av Hønefoss, og binde de ulike bydelene sammen. Se tiltaksplan side 13.

3. LAG SAMMENHENGENDE STRØKSGATER HVOR GÅENDE ER PRIORITERT

Det bør arbeides systematisk for å etablere helhetlige, attraktive og sammenhengende strøks-gater som binder de ulike delene av sentrumsstrukturen i Hønefoss sammen. Dette er illustrert godt i flere av parallelloppdragene.

Strøksgatene skal bidra til attraktive gangstrøk og styrket forbindelse mellom jernbanestasjonen, Søndre torg, Nordre torg. Det er særlig viktig å etablere attraktive og utadvendte virksomheter mot disse strøksgatene, og at man unngår «døde fasader». Hovedtraseen går over broen i sør, opp Storgata, over Søndre torg og over brua i nord og over Nordre torg.

Forbindelsene på tvers av Kongens gate og ned mot elva forsterkes, og nye gang- og sykkelbruere bygges i prioritert rekkefølge:

4. PRIORITER BUSSENE OG AVLAST SENTRUM FOR BILTRAFIKK

Evalueringskomiteen er av den oppfatning at gatenettet i sentrum bør styrkes for å sikre god fremkommelighet for kollektivtrafikk til sentrum og jernbanestasjonen.

Kommunestyrets vedtak angående valg av transportløsning for sentrum anbefaler miljøalternativet, men det tas forbehold om at dette alternativet må suppleres dersom Ringeriksbanen bygges. Nå er vedtaket om Ringeriksbanen fattet.

I miljøalternativet legges kollektivtransporten og biltransporten i samme trasé gjennom sentrum, mot Nordre torg og mot jernbanestasjonen. I tillegg er denne traseen også den viktigste forbindelsen for gående og syklende over broene i nord og sør og gjennom det historisk viktige Nordre torg.

Vurderingskomiteen oppfatter dette som en sårbar løsning, både i forhold til fremkommelighet for alle trafikanter, trafiksikkerhet, veivedlikehold, samt med hensyn til miljømessige forhold. Skal Nordre torg, bruene, jernbanestasjonen og sentrum forøvrig være lett tilgjengelig og attraktiv for kollektiv, gående og syklende må område avlastes vesentlig for biltrafikk og kollektivtransporten må få egen trasé. Derfor må det utredes en ny adkomst for biler vest for nåværende sentrum som både mater jernbanestasjonen og sentrum på en effektiv måte.

Som en del av områderegulering for sentrum vurderes alternative løsninger for styrking av det sentrale gatenettet. I den forbindelse utarbeides det en trafikkanalyse for Hønefoss sentrum.

Denne må sees i sammenheng med det fremtidige veinettet for E16.

Det er både viktig å styrke fremkommelighet for buss og sikre tilgjengelighet for bil til sentrum og jernbanestasjonen, samtidig som trafikkbelastningen i sentrumsgatene og broene reduseres slik at gående og syklende kan få gode forhold.

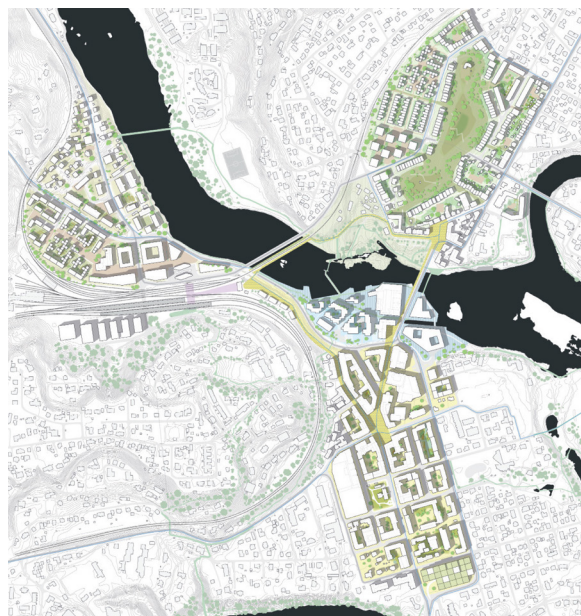
Ivaretagelse av utviklingspotensial i sentrale områder må være en av målsetningene ved etablering av eventuelt nytt veisystem.

Kommunen må vurdere parkeringspolitikken slik at det legges til rette for å leve i sentrum uten bil. Redusert flateparkering i sentrum og etablering av felles parkeringsanlegg i utkanten, er viktig for at sentrum skal bli avlastet og for at kommunen skal kunne drive en aktiv parkeringspolitikk.

Det bør stimuleres for å etablere felles bilpool løsninger og for bruk av el-bil.

5. FORTETT OG GI BYGG, GATER OG PASSER EN BYMESSIG UTFORMING I ET UTVIDET SENTRUMS-OMRÅDE

Arkitektgruppene viser hvordan sentrumsområdet kan fortettes. Fortetting er viktig både for å skape liv i byen og å stimulere gang- og sykkeltransport. Man må prioritere de tre byområdene som er vist i illustrasjonen nedenfor fra forslaget "Hønefossringene".

Det utvidete sentrumsområde defineres i Hønefossringene som Nåværende sentrum, området rundt St. Hanshaugen og området nordvest for jernbanen.

Fortettingen må skje med kvalitet. "Hverdagsbyen" viser hvordan kvaliteten på byrom påvirkes av byggehøyder og vegetasjon. Slike vurderinger, sammen med sol og skyggediagrammer, må gjøres når man fastsetter byggehøyder og krav til bebyggelse i reguleringsplaner. I forbindelse med spesielt viktige bygninger bør det gjennomføres arkitektkonkurranser.

6. KULTURMINNER MÅ BRUKES AKTIVT I BYUTVIKLINGEN

Hønefoss har mange fine bygårder, ungdomsbygg og kultur knyttet til tidligere industrivirksomhet. Det er foretatt en registrering av disse i Jo Sellægs bok "Hus i Hønefoss". Vurderingskomiteen anbefaler kommunen å gå gjennom registreringen og vurdere hvilke bygg som skal vernes. Kulturminnene må ses som en ressurs i byutviklingen og gis ny og tidsmessig bruk slik at byen tar med seg sin historie inn i fremtiden.

7. FLETT ELV OG BY SAMMEN

På 17-1800-tallet ble Hønefoss sine naturkvaliteter løftet frem, det bør det gjøres igjen. Nye utsiktspunkter og gang- og sykkelbruer vil gjøre at man opplever elverommene fra mange spektakulære synsvinkler og elven oppfattes som en helt naturlig del av bysentrum.

Byen bør bruke elverommet til arrangementer og ulike aktiviteter. Petersøya og Sjongslunden er naturlige samlingssteder.

Attraktive gang- og sykkelforbindelser langs elvene og fra sentrum ned mot elva må etableres.

Skap en fiskekultur som gjør at folk kommer fra hele Europa for å fiske ørret.

Bygg bruer og bygg som er vakre elementer i bylandskapet. Gjør arkitektkonkurranser til en del av hverdagen.

8. GJØR SENTRUM TIL ET ATTRAKTIV STED Å LEVE FOR ALLE BEFOLKNINGSGRUPPER

Den store fordelen ved å bo i sentrum er at du får en sosial og behagelig hverdag, da det meste er tilgjengelig til fots eller med sykkel. Sentrum må da ha en høy kvalitet og tilby et rikt utvalg av handel, service, kultur, arbeidsplasser og ulike typer boliger."

Arkitektgruppene belyser hvordan sentrumsnære eneboligområder kan knyttes tettere til sentrum ved hjelp av gode gang- og sykkelforbindelser. Slik får sentrum et større utvalg av boliger.

Gjennom å gjøre sentrum mer attraktivt og bygge skoler og barnehager kan det tilføres gode tjenester, rom for fellesaktiviteter og flotte lekeplasser.

VED Å FORTETTE SENTRALT FÅR BEBOERNE ET GODT UTVALG AV INNKJØPSMULIGHETER OG KULTURELLE OG REKREATIVE MULIGHETER MED KORT AVSTAND TIL ARBEIDET, BOLIGEN OG HVERDAGENS RYTME. DETTE ER SENTRALT I ABC-MODELLEN SOM ER FORANKRET I KOMMUNEPLANEN. DEN FREMTIDIGE BYSTRUKTUREN SKAL GJØRE DET ATTRAKTIVT Å VELGE BORT BILEN TIL FORDEL FOR Å GÅ, SYKLE ELLER TA BUSSEN. SLIK BIDRAR DEN TIL EN REDUKSJON AV CO₂-UTSLIPP, ØKER DEN GENERELLE FOLKEHELSEN OG SKAPER BYLIV.
- FRA HØNEFOSSRINGENE

9. GJØR SENTRUM TIL ET ATTRAKTIV NÆRINGSOMRÅDE

Arkitektgruppene understreker behovet for et vitalt næringsliv i sentrum. Skal sentrumshandelen styrke sin posisjon vil det nok kreve god samordning og utvikling av nye konsept i tillegg til en konsekvent og restriktiv lokaliseringsspolitikk for handel utenfor sentrum. Dersom man ikke finner de mest interessante butikkene i sentrum kan det fort føre til en negativ spiral. En attraktiv by trekker til seg kompetent arbeidskraft.

Der folk treffes er det grunnlag for kreativitet og utvikling av nye ideer. Her må kommunen og høyskolen sikre at det er gode og rimelige arbeidsplasser tilgjengelig i et gründer- og utviklingsmiljø. I tillegg må kommunen støtte opp under gode initiativ fra ildsjeler – som fort kan bli til nye forretningsideer.

Det må gjøres attraktivt å lokalisere arbeidsplasser i sentrum.

En "grønn" by utvikler "grønne" arbeidsplasser. Interessante utviklingsprosjekt trekker kompetanse til byen og gir ringvirkninger dersom folk koples sammen. Gjøres dette i sentrum gir det dobbelt effekt.

KOMMUNEN KAN, I SAMARBEID MED PRIVATE UTBYGGERE, UTVIKLE NYE BOTILBUD TILPASSET GRUPPER SOM ENSLIGE FORSØRGERE, FRASKILTE OG UNGE VOKSNE MED ELLER UTEN BARN. HVIS MAN I TILLEGG KAN HA ULIKE GRADER AV FELLESROM FOR SOSIALT SAMVÆR, MATLAGING, LEK ELLER GJESTEROM SÅ KAN MAN FÅ EN MYE STØRRE GRAD AV FLEKSIBILITET. PÅ DEN MÅTEN KAN MAN FÅ ET MER SAMMENSATT OG RIKERE MILJØ I SENTRUM.

10. OFFENTLIGE VIRKSOMHETER MÅ LEGGES I SENTRUM MED SIKTE PÅ UTSTRAKT SAMBRUK.

Dette må skje i henhold til ABC-modellen og sikre at virksomhetene bidrar positivt til byutviklingen. Grunnlaget for sambruk legges ved at man ikke tenker tradisjonelle institusjoner som sykehjem, eldreboliger, barnehager og skoler, men heller ser på hvordan disse funksjonene kan flettes inn i byen, hva de kan tilføre av kvaliteter og hva de kan få fra andre.

Rådhusfunksjoner, skoler, barnehager og annen virksomhet som legges i sentrum kan stimulere til at byen får en ny førsteklases lunsjkafé, et felles møte og konferansesenter, gode lekeplasser for alle aldersgrupper etc.

11. SUPPLER ELEKTRISITET OG FORNYBAR FJERNVARME MED BYGNINGSINTEGRERTE ENERGISYSTEMER

Fjernvarmen i Hønefoss bruker hovedsakelig biomasse som energikilde og det bør vurderes om restvarme fra produksjon av biokull også kan brukes. Dette er klimavennlige energikilder.

I tillegg kan det utvikles bygningsintegrerte løsninger med solceller/varmepumper. Se "Neste stopp Hønefoss", hefte, side 42.

Unngå i størst mulig grad at elektrisitet brukes direkte til oppvarming.

12. BRUK VANNHÅNDTERING OG OVERVANN TIL Å BERIKE BYMILJØET

Kommunen må utvikle et overvannsystem på bakkeplan som tar høyde for ekstremnedbør. Private utbyggere knytter seg til. For å fordøye overvann brukes takterrasser, dammer og regnbed som beriker bymiljøet.

Hensynet til flommen i elva må alltid være avgjørende når nye områder vurderes bygget ut.

Fra "Hønefossringene"

GJENNOMFØRINGSSTRATEGI

En gjennomføringsstrategi må inneholde så vel langsiktige som mer kortsiktige prosesser og resultater, og noen må få ansvar for at ting skjer. Kommunen er i denne rapporten tildelt et stort ansvar, men til alle andre aktører: Vær med og dra i riktig retning. Kom med initiativ og still spørsmål og sett i gang egne prosjekt som leder mot målet, – "En hverdagsby i elite-divisjonen hvor elv og by er vevet tett sammen".

BEHOV FOR RESSURSER

- Kommunen må sette av tilstrekkelig med ressurser for å kunne håndtere både sin myndighetsrolle og sin aktørrolle. Etablering av felles plankontor er viktig for å koordinere og samordne planprosesser, men kommunen må selv håndtere løpende planlegging, byggesaker og de mange aktørrollene.
- Alle bør samarbeide slik at man utvikler en felles kvalitetskultur.

KOMMUNEN SOM PLANMYNDIGHET

- Det er ingen tid å miste når det gjelder fremdrift for bygging av Ringeriksbanen med planlagt byggestart i 2019. Derfor anbefaler vurderingskomiteen at man går direkte i gang med å lage en områdeplan ihht PBL for det fremtidige sentrumsområdet for å avklare arealbruk knyttet til bane, gate, gang- og sykkelveier, fortetting og utbygging, bevaring, samt park-, vann- og grøntstruktur.

- Områdeplanen skal danne plangrunnlag for en bompengefinansiert bypakke for utvikling av vei og gatestrukturen i Hønefoss sentrum.
- Arealbehov og plassering av jernbanestasjonen og ny infrastruktur må utredes så fort som mulig slik at man ikke utsetter aktuelle byggeprosjekt unødig.
- Lag et lokalt styringsdokument for lokalisering av ny næringsvirksomhet i henhold til ABC-prinsippet, og være restriktiv overfor tiltak som ikke er i henhold til dette.

KOMMUNEN SOM AKTØR

Kommunen må lede an i utviklingsarbeidet, legge til rette, samarbeide, og vise at det er attraktivt å være i sentrum.

Statlige, fylkeskommunale og kommunale virksomheter og byggeprosjekt må legges til sentrum dersom de kan skape byliv og egne seg for sambruk.

Kommunen må ta mange roller:

- Sikre arealer for nye offentlige virksomheter i sentrum
- Være en strategisk eiendomsaktør med hensyn på byutvikling
- Ta ansvar for overordnet parkeringssystem (sambruk)
- Drive sentrum som en attraktiv arena i samarbeid med private.
- Arbeide systematisk for å få ny næringsvirksomhet og nye arbeidsplasser til sentrum
- Bidra i utviklingen av en sammensatt boligtilbud i sentrum
- La befolkningen være med på å skape byen
- Profilér byen nasjonalt – styrk byens identitet

TILTAKSPLAN

Det anbefales at det etableres en tiltaksplan for prosjekter og planer som kan gjennomføres de nærmeste årene, for å skap felles mål og forpliktelse mellom Ringerike kommune og befolkningen med hensyn på å få transformasjonsprosessen i gang.

FORSLAG TIL TILTAK

- Etablere prosjektorganisasjon og utarbeide sentrumsplan for Hønefoss (områderegulering – vedtak 2018), utarbeide planprogram – 2016.
- Etablér en organisasjon i samarbeid med private som kan drive sentrum
- Ny bystrand på nordsiden av Petersøya (vår 2017)
- Etablere sammenhengende turveinett langs vestbredden av Storelva fra Tippen til Sjongslunden (høst 2017)
- Ny gangbru over Storelva fra Benterud/Eikeli mot Sjongslunden – arkitektkonkurranse (2017) – regulering (2018) – bygging (2019)
- Ny gangbru over Storelva fra sentrum over Petersøya mot Støalandet (2021).
- Ny gangbru fra Sjongslunden mot Krakstadmarka.
- Ny gangbru til jernbanestasjonen i nordvest samordnes med ny avlastningsvei.

PROFILÉR BYEN OG ELVEN

START MED FOLKELIG DELTAGELSE I PLANLEGGINGEN AV PETERSØYA, ELVEROMMET OG ELVEAKTIVITETER. ARRANGER EN KONKURRANSE OM BRO TIL PETERSØYA SOM OGSÅ ISCENESETTER ELVEROMMET OG SYNLIGGJØR BIOLOGISK MANGFOLD OG SPENNENDE TURSTIER SOM KNYTTER BOLIGOMRÅDER TIL ELVA OG SENTRUM.

EN KORT VURDERING AV ARKITEKTGRUPPENES FORSLAG

Representanter fra teamene og Ringerike kommune er samlet på midtveisseminar. Foto: NAL

I det følgende er det kun en summarisk beskrivelse av noen hovedpunkter i arkitektgruppenes forslag. Alle som skal arbeide videre med Hønefoss sin utvikling bør derfor gå til kildene og studere arkitektgruppenes rapporter som ligger på nettsiden www.ringvirkninger.com.

«Hønefoss – sammen om et byløft»

TEAM

DRMA

DRAMMEN

MOTTO: «Hønefoss – sammen om et byløft»

ØVRIG TEAM:

- EVERYDAY
- Rambøll

Visjon

Gruppens visjon for byen er "Hønefoss – hverdagsby i elitedivisjon". Det er hverdagslivet som skaper byliv. Arkitektgruppene har gått rundt og sankket med folk og hentet inn mange små perler.

"Øya og Kraftstasjonen er jo byens historie i mursteiner!"

Kvinne, 34 år

"Når folk møtes i byen, er det ikke det geografiske stedet, men det sosiale arrangementet som får folk til å møtes. Maraton, konserter, revyer og trekker folk inn til byene."

Mann, 30 år

Arkitektgruppen foreslår et massivt byløft for Hønefoss.

BYLØFTET ER ET FORPLIKTENDE SAMARBEID MELLOM KOMMUNE, UTVIKLERE OG INNBYGGERE. AMBISJONEN ER Å SKAPE DEN BESTE BYEN Å BO I, JOBBE I OG KOMME PÅ BESØK TIL. MED INNBYGGERMEDVIRKNING BLIR HØNEFOSS EN AKTIV BY. MED FORTETTING OG EN KLAR RETNING FOR VEKST I SENTRUM VIL EIENDOMSUTVIKLERE OG UTBYGGERE SETTE ET STERKT PREG PÅ UTVIKLINGEN AV HØNEFOSS. KOMMUNEN OG DET OFFENTLIGE VIL MED STORE INVESTERINGER I INFRASTRUKTUR OG OFFENTLIGE BYGNINGER GÅ FORAN OG LEGGE TIL RETTE FOR VEKST OG GODE LØSNINGER FOR BEVEGELSE OG KOMMUNIKASJON. KULTUR OG FRITID SKAL SETTE SITT PREG PÅ UTVIKLINGEN AV BYEN. SAMMEN SKAL INNBYGGERE, NÆRINGS LIV OG DET OFFENTLIGE GJENNOMFØRE BYLØFTET

De foreslår at Hønefoss trykker treet til sitt bryst.

HEL VED HØNEFOSS.
HØNEFOSS OG RINGERIKE HAR HISTORISKE FORUTSETNINGER FOR Å BLI EN VIKTIG BIDRAGSYTER TIL DET GRØNNE SKIFTET. MED SKOGSRESSURSENE, OG DEN INDUSTRIELLE KOMPETANSEN HØNEFOSSAMFUNNET BESITTER, VIL HØNEFOSS TA EN LEDENDE POSISJON I Å SKAPE BYGGEMATERIALET FOR FREMTIDENS BYER. FRAMTIDEN ER TRE. HVIS VI BYGGER NYE BYGG I MASSIVTRE, VIL BYGNINGSINDUSTRIEN GI ET AV DE VIKTIGSTE BIDRAGENE TIL Å NÅ DE NASJONALE KLIMAMÅLENE. ET BYGG PÅ 8 ETASJER HAR ET POSITIVT CO2 REGNSKAP VED AT TREET ER EN FORNYBAR RESSURS SOM BINDER CO2 I HELE LEVETIDEN. DETTE I MOTSETNING TIL KONVENSJONELLE BYGG I BETONG OG STÅL.
HØNEFOSS ER HEL VED !

Gruppens tre strategier for de kaller byløft er:

1. Iscenesett.

Elven og byens kvaliteter må løftes frem, scenesettes, slik at de blir tydeligere i hverdagen.

**FORSTERK
VANNET OG
NATURENS
ROLLE I BYEN**

**FOSSEN GIR BYEN DRAMATIKK, BRØL,
SPRØYT, POESI OG VILLSKAP.
HVORDAN DETTE SPEKTAKULÆRE
OG KRAFTFULLE SMITTER OVER PÅ
BYENS ROM, BYLIV, LANDSKAPSRUM
OG STRUKTUR, VIL KUNNE SKAPE ET
SÆRLIG "HØNEFOSSKST" STED.**

2. Forbind.

Lage attraktive forbindelser mellom områder og sette inn små hendelser som gjør turene interessante.

3. Fortett.

Gjennom å bygge nytt på en måte som knytter sammen områder med historiske kvaliteter, vil en kunne skape en mer helhetlig og attraktiv by.

Det gamle kommunehuset - fritidsdeponi?

Lloyds Fiskerestaurant?

Kongs Rings gate - hyperinkubator?

HVORDAN KAN HØNEFOSS UTVIKLES TIL EN MODERNE OG LEVEDYKTIG BY, OG SAMTIDIG TA VARE PÅ SIN MANGFOLDIGE KULTURARV? BYEN MÅ STÅ SAMMEN OM Å TA VARE PÅ KULTURARVEN.

KULTURARVEN BIDRAR TIL Å MARKERE BYEN SOM UNIK. KULTURARVEN BRUKES TIL Å TREKKE TURISTER OG Å MARKEDSFØRE HØNEFOSS SOM EN MANGFOLDIG BY FULL AV HISTORIE.

BEFOLKNINGENS IDENTITET OG STOLTHET TIL KULTURARVEN SIN MÅ STYRKES.

HISTORIER FRA VIRKELIGHETEN HENTES DIREKTE TIL SMARTTELEFONEN:

"400 ÅRS SAMMENHENGENDE TØMMERDRIFT PÅ ØYA/TIPPEN"

"GATEDESIGN OG TRYGGHET; EN AV DE ALLER FØRSTE BYENE I NORGE MED GATEBELYSNING."

"HATTEMAKERFEIDEN OG GJENG-OPP-GJØR PÅ BYBRUA."

"HVILKE KULTURPERSONLIGHETER HAR

HØNEFOSS FOSTRET OPP GJENNOM TIDENE?"

"HAR DET ALLTID VÆRT ØL-SERVERING PÅ FENGSELET?"

"HØNEFOSS; ØSTLANDETS JUGENDBY."

"REVY-BYEN HØNEFOSS; ÅR FOR ÅR!"

"BYEN VOKSER - NYTT BYKART OG NYE BOLIGOMRÅDER."

SLIK KAN HISTORISKE OMGIVELSER OG BYGG DANNE BAKGRUNNSTEPPE FOR EN REISE, EN LOOP SOM KAN BRUKES I UTDANNINGSØYEMED OG SOM EN GUIDET VANDRING MED HØRETELEFONER. QR-KODER KAN SCANNES OG KOBLER DEG TIL KUNNSKAP OM SPESIFIKKE BYGG OG MILJØ. GODT SYNLIGE PLAKETTER PÅ VIKTIGE FASADER BIDRAR TIL Å KUNNE SKREDDERSY EN OPPLEVELSE GJENNOM DET HISTORISKE HØNEFOSS.

ET HETEROGENT BYMILJØ; EN BY MED VARIASJON OG KONTRAST, NYTT OG GAMMLET, ULIKE FUNKSJONER OG MATERIALITETER, GIR RAMMENE FOR UTVIKLINGEN AV FREMTIDENS HØNEFOSS.

Denne arkitektgruppen går lengst når det gjelder å se på fortettningsmulighetene i ulike deler av byen. De mener at fortetting kan skape gode nabolag med ulik karakter hvor folk vil trives. Disse vurderingene må dere absolutt se nærmere på.

Oversikt over fortettningsområdene.

Forslag til fortetting rundt St. Hanshaugen.

«Hønefosstringene»

TEAM

DYRVIK ARKITEKTER

OSLO

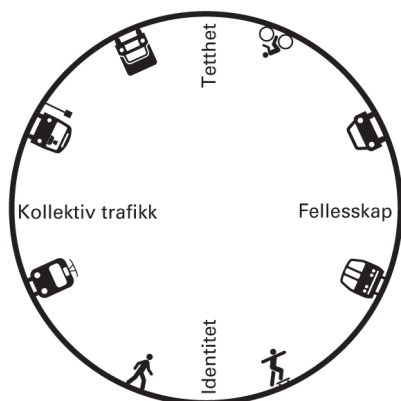
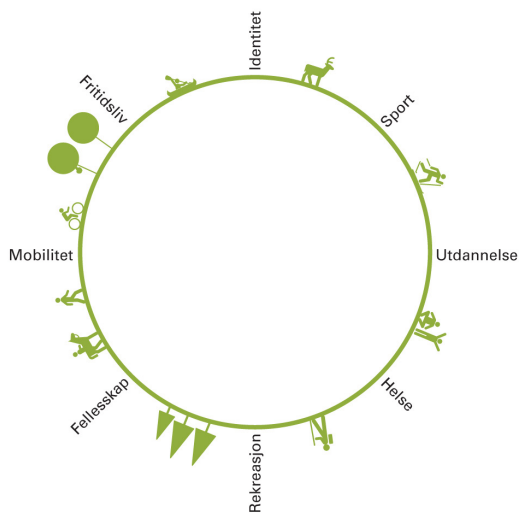
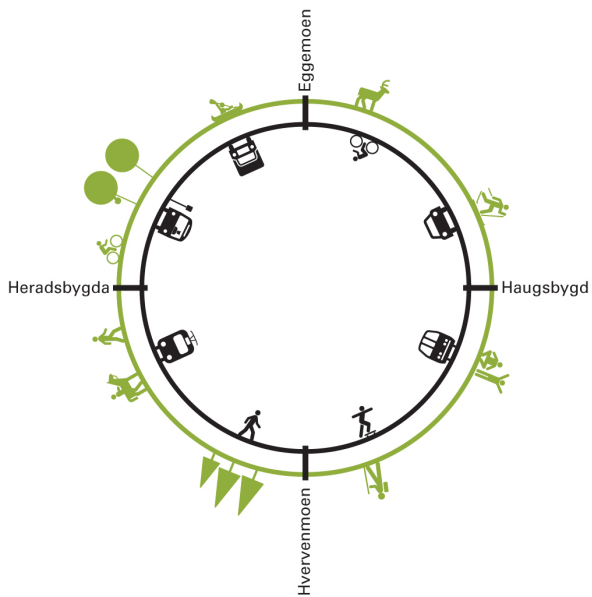
MOTTO: «Hønefosstringene»

ØVRIG TEAM:

- Jaja
- Hjøllnes Consult

HØNEFOSSRINGENE er en visjon som forener byen og naturen til et samlet nettverk. Den knytter sammen byens infrastruktur og landskaps-kvaliteter til en samlet byutviklingsstrategi.

Målet er at Hønefoss skal bli en bærekraftig, vital og levende by. Arkitektgruppens visjon tar tak i dette ved å samle den spredte bystrukturen og fortette sentralt, så det skapes en kortreist hverdag. Ved å fortette sentralt får beboerne et godt utvalg av innkjøpsmuligheter og kulturelle og rekreative muligheter med kort avstand til arbeidet, boligen og hverdagens rytme. Dette er sentralt i ABC-modellen som er forankret i kommuneplanen. Den fremtidige bystrukturen skal gjøre det attraktivt å velge bort bilen til fordel for å gå, sykle eller ta bussen. Slik bidrar den til en reduksjon av klimagassutslipp, øker den generelle folkehelsen og skaper byliv.

VISJONEN

Et samlet by- og naturnettverk vil forbedre byens mobilitet, miljøprofil og folkehelse, samt ta hensyn til jordvern og byfortetting. Det vil gjøre det attraktivt å velge bort bilen til fordel for å gå, sykle eller benytte kollektivtransport. Byen samles, og det skapes en kortreist hverdag der beboerne har et bredt utvalg av arbeidsplasser, innkjøpsmuligheter, kulturelle og rekreative muligheter med kort avstand til – eller godt forbundet med boligen og hverdagens rytme

NATURNETTVERK

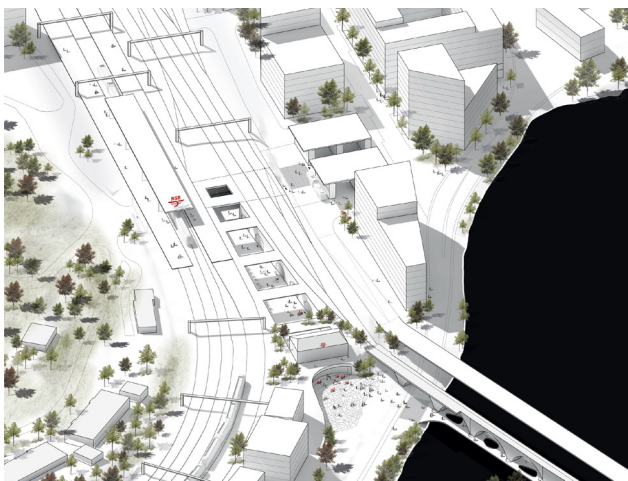
Hønefoss har et fantastisk naturlandskap, med både foss, elver, mark og dyrket landbruksjord som skal beskyttes, brukes og bringes inn i byen. Et sammenhengende naturnettverk vil skape nye attraktive forbindelser for gående og syklister, samt forbedre den generelle folkehelsen og skape mulighet for gode rekreative kvaliteter.

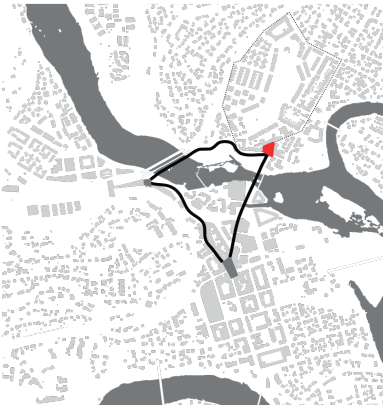
BYNETTVERK

Et gjennomtenkt og godt forbundet bynettverk av fundamentet i alle byer. Gang-, sykkel og kollektivtransport skal prioriteres, så bilavhengighet reduseres. By- og boligfortetting skal konsentreres rundt sentrum og kollektivnett, så beboere enkelt kan bevege seg rundt i byen uten bil.

- Sentrum utvides i tre retninger.
- Tre ulike torg knyttes sammen – Hønefosstriangelet.
- Noe ulik karakter på struktur og arealbruk i de ulike delene.
- Høy utnyttelse og bymessig gateutforming i all sentrumsutvidelse
- En interessant løsning for jernbanestasjonen

NORDRE TORV

Nordre torv er intimt med gode solforhold og kobler seg direkte på et flott parkdrag langs fossen. Med utvikling av området nord for torget vil Nordre torv fungere som et flott bydelssentrum med uteservering og rekreative kvaliteter.

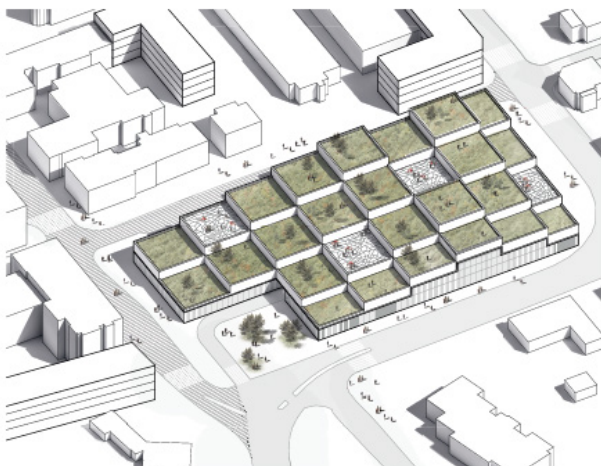
SØNDRE TORV

Søndre torv er byens festplass og et byrom for de store anledninger. Det er det mest urbane av de tre torvene og vil med ytterligere utvikling av kvadraturen forsterke sin posisjon.

STASJONSTORVET

Et nytt torv ved inngangen til Hønefoss stasjon vil bli et fantastisk ankomstrøm til byen, med utsikt ut mot elva og fossen.

Arkitektgruppen har en klar fortetningsstrategi for de tre områdene som de definerer som gangbyen og foreslår sentrale felles parkeringsanlegg som gir noe tilbake til byen.

«Neste stopp Hønefoss»

TEAM

ASPLAN VIAK

OSLO

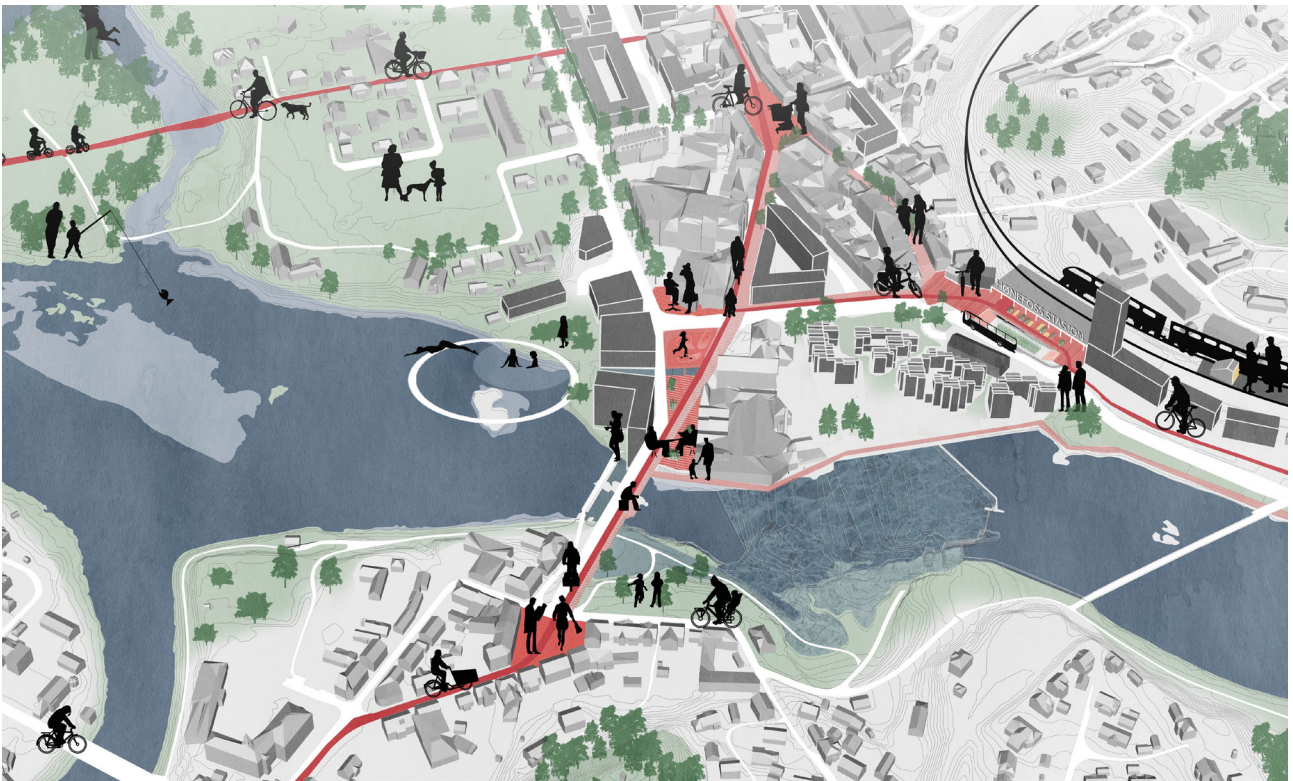
MOTTO: «Neste stopp Hønefoss»

MEDARBEIDERE:

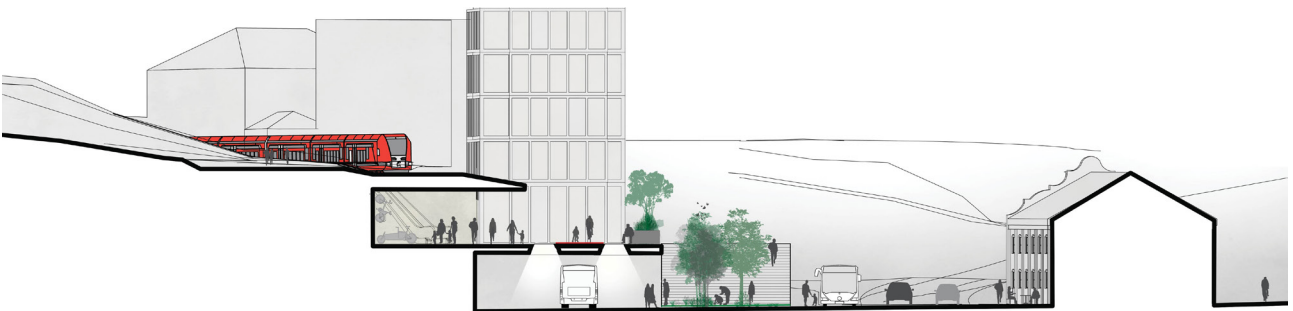
Hanne Jonassen, plan (oppdragsleder)
 Øyvind Dalen, trafikk/grønn mobilitet
 Gislunn Halfdanardottir, plan/arkitektur/visualiseringer
 Karin Edlund, plan/arkitektur/visualiseringer
 Kyrre Tveitereid Westengen, byrom/landskap
 Tellef Dannevig, plan/visualiseringer
 Hans Ola Fritzen, trafikkavikling/buss/bane/vei
 Sissel Engblom, plan
 Peter Bernhard, byøkologi/energi
 Kim Haukeland Preus, overvann

Arkitektgruppen har gjort en svært god jobb med å vurdere ulike plasseringer av jernbanestasjonen og gått grundig inn på det foretrukne alternativ.

I tillegg har de sett nøye på mulighetene for å løse transportutfordringene med dagens gater, men spesiell vekt på kvaliteter for gående og syklende. Ut i fra dette så vurderingskomiteen at det var svært vanskelig å skape gode forhold for gående, syklende og ikke minst kollektivtransport over bruene og Nordre torg.

Mulighetsstudie: Ny gang- og sykkelakse binder sammen byrommene

Snitt av stasjonen

Norske arkitekters landsforbund (NAL)

Norske arkitekters landsforbund (NAL) er en fagideell medlemsorganisasjon for over 4300 arkitekter i Norge. Vi arbeider for å fremme god arkitektur og stedsutvikling, og utvikler forbildeprosjekter innen miljø og bærekraft med våre samarbeidspartnere. Vårt mål er å øke miljøkompetansen og tverrfagligheten blant arkitekter, planleggere og øvrige aktører i byggesektoren.

arkitektur.no

Norske Arkitektkonkurranser (NAK)

Norske Arkitektkonkurranser (NAK) er den eneste publikasjon i sitt slag, der arkitektkonkurransene dokumenteres på en systematisk og profesjonell måte. Her presenteres både vinnerprosjektet og de øvrige premierte, innkjøpte og hedrede utkastene, samt de sentrale deler av juryens kritikk. NAK oppleves av oppdragsgiver som et nyttig redskap i det videre arbeide med gjennomføring av byggesaken, samt at det gir god «markedsføring» for oppdragsgiveren og for prosjektet som skal realiseres.